

1730 – كۈندۈز بەك ئۇزۇن ياكى بەك قىسقا بولىدىغان دۆلەتلەردە روزىنى قانداق تۇتۇش توغرىسىدا

سۇئال

سكىندىناپىيە تەرەپلىرىدىكى بەزى دۆلەتلەردە كۈندۈز كۈن يىل بويى كېچىدىن بەك ئۇزۇن بولىدۇ، يەنى كېچە ئۈچ سائەت، كۈندۈز 21 سائەت بولىدۇ. رامزان ۋاقتى قىش پەسلىدە كەلسە مۇسۇلمانلار پەقەت ئۈچ سائەت ئەتراپىدا روزا تۇتىدۇ، ئەمما ياز پەسلىدە كەلسە كۈندۈز كۈن 21 سائەت بولغانلىقى ئۈچۈن روزا تۇتۇشقا تاقىتى يەتمەي روزا تۇتمايدۇ، ئۇلار ئۈچۈن رامزان ئېيىدا روزا تۇتىدىغان مۇددەتنى، ئىپتار ۋە سوھۇرلۇق ۋاقتىنى بېكىتىپ بەرگەن بولساڭلار.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

ئىسلام شەرىئىتى مۇكەممەل تولۇق ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان دىندۇر. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾** **﴿وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾** **﴿نِعَمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ﴾** **﴿الْإِسْلَامَ دِينًا﴾** تەرجىمىسى: **بۈگۈن سىلەرنىڭ دىنىڭلارنى پۈتۈن قىلىدىم، سىلەرگە نېمىتىمنى تاماملىدىم، ئىسلام دىنىنى سىلەرنىڭ دىنىڭلار بولۇشقا تاللىدىم [سۈرە مائىدە 3-ئايەتنىڭ بىر قىسمى].**

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾** **﴿قُلِ اللَّهُ﴾** **﴿شَهِدُ﴾** **﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾** **﴿وَأُوْحِي إِلَيَّ هَذَا﴾** **﴿قُرْآنُ﴾** **﴿لَأُنذِرَكُمْ بِهِ﴾** **﴿وَمَنْ بَلَغ﴾** تەرجىمىسى: **ئى مۇھەممەد! ئېيتقىنكى، مېنىڭ پەيغەمبەرلىكىمنىڭ راستلىقى ئۈچۈن قايسى نەرسە ئەڭ چوڭ گۇۋاھ؟ ئېيتقىنكى، ئاللاھ مەن بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا گۇۋاھتۇر. ماڭا ئاللاھنىڭ گۇۋاھلىقى كۇپايدۇر. بۇ قۇرئان ماڭا سىلەرنى ۋە قىيامەتكىچە قۇرئان يەتكەن كىشىلەرنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن ۋەھىي قىلىندى [سۈرە ئەنئام-19 ئايەت].**

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾** تەرجىمىسى: **سېنى بىز پەقەت پۈتۈن ئىنسانلار ئۈچۈن مۇمىنلەرگە جەننەت بىلەن، خوش خەۋەر بەرگۈچى ۋە كاپىرلارنى ئازاب بىلەن ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق [سۈرە سەبەئ 28-ئايەت].**

ئاللاھ تائالا مۇمىنلەرگە رامزان روزىسىنى پەرز قىلغانلىقى توغرىسىدا خىتاب قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾** **﴿لَعَلَّكُمْ﴾** **﴿تَتَّقُونَ﴾** تەرجىمىسى: **ئى مۇمىنلەر! گۇناھلاردىن ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈن سىلەردىن ئىلگىرىكىلەرگە يەنى ئىلگىرىكى ئۈممەتلەرگە روزا پەرز قىلىنغاندەك، سىلەرگىمۇ رامزان روزىسى پەرز قىلىندى. [سۈرە بەقەرە 183-ئايەت].**

ئاللاھ تائالا روزىنىڭ باشلىنىش ۋە ئاخىرلىشىش ۋاقتىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: **وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْآخِطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْآخِطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُمُوا الصَّيَّامَ إِلَىٰ آيَاتِهِ ۚ تَهْرُجُمُ ۚ تَأْكُنُكُمْ أَقْلِقُنْقَارِيلِقُدِينِ** ئايرىلغانغا قەدەر يەنى تاڭ يورۇغانغا قەدەر بەڭلار، ئېچىڭلار، ئاندىن كەچ كىرگىچە روزا تۇتۇڭلار. [سۈرە بەقەرە 187-ئايەت].

ئاللاھ تائالا بۇ ھۆكۈمنىمەلۇم بىر رايون ياكى ئايرىم كىشىلەرگە خاس قىلمىدى، بەلكى ئومۇمى ئىنسانلارغا پىرىنسىپ قىلىپ بېكىتتى. مەزكۇر دۆلەتتىكى مۇسۇلمانلارمۇ بۇ ھۆكۈمنىڭ ئېچىگە كېرىدۇ. ئاللاھ تائالا ئۆز بەندىلىرىگە ناھايىتى مېھرىبان بولغاچقا ئۇلارنىڭ ئادا قىلىشى بېكىتىلگەن ئەمەللەرنى ئاسانلىق بىلەن ئادا قىلىشى ئۈچۈن شەرىئەت پىرىنسىپلىرىنى ئۇلارغا قولايلىق قىلىپ بېكىتتى. كېسەللەر ۋە مۇساپىرلار ئۈچۈن ئاسانلىق يارىتىپ، ئۇلارغا رامىزاندا ئېغىز ئىچىشنى دۇرۇس قىلدى. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ ۚ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْقُرْآنِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلَا يَصُمْهُ ۚ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۚ تَهْرُجُمُ ۚ** رامىزان ئېيىدا قۇرئان نازىل بولۇشقا باشلىدى، قۇرئان ئىنسانلارغا يېتەكچىدۇر، ھىدايەت قىلغۇچى ۋە ھەق بىلەن ناھەقنى ئايرىغۇچى روشەن ئايەتلەردۇر، سىلەردىن كىمكى رامىزان ئېيىدا ھازىر بولسا رامىزان روزىسىنى تۇتسۇن، كىمكى كېسەل ياكى سەپەر ئۈستىدە يەنى مۇساپىر بولۇپ تۇتمىغان بولسا، تۇتمىغان كۈنلەر ئۈچۈن باشقا كۈنلەردە تۇتسۇن، ئاللاھ سىلەرگە ئاسانلىقنى خالايدۇ، تەسلىكنى خالىمايدۇ. [بەقەرە 185-ئايەت].

بالاغەتكە يەتكەن ئەقلى-ھوشى جايىدا كىشىلەر ئۈچۈن رامىزان ئېيى بولغاندا روزا تۇتۇش پەرز بولىدۇ، كۈندۈز كۈن ئۈزۈن بولسۇن ياكى قىسقا بولسۇن ئوخشاشتۇر. ئەگەر روزىنى تاماملاشتىن ئاجىز كەلسە ۋە ئۆز نەپسى ئۈچۈن ئۆلۈم ياكى كېسەللىكتىن ئەنسىرىسە ئۇ كىشى ئۈچۈن ئېغىز ئىچىش دۇرۇس بولىدۇ. يەنى ئۆزىگە يېتىدىغان زىياننى چەكلەپ ھاجىتى مىقدارىدا بىر نەرسە يەپ، كۈننىڭ قالغان قىسمىدا بىر نەرسە يېمىسۇن، روزا تۇتۇشقا ئىمكانىيىتى يار بەرگەندە تۇتالمىغان كۈنلىرى ئۈچۈن ئۇنىڭ قازاسىنى تۇتسا بولىدۇ. توغرىسىنى ئاللاھ بىلگۈچىدۇر.